

**РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ**

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ**

2021-2025 г.

гр. София, 2020 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Националната програма за намаляване на риска от бедствия (Националната програма, Програмата) се разработва на основание чл. 6в, ал. 1 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) за изпълнение на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г. (НСНРБ). Националната програма съдържа стратегически цели, оперативни цели и дейности за реализиране на оперативните цели.

Националната програма е със срок на действие 5 години и обхваща периода 2021-2025 г. Тя следва да подпомогне изпълнението на НСНРБ, отчитайки необходимостта планираните дейности да бъдат ефективни, съгласувани, ресурсно осигурени и да обхващат всички сектори и опасности. Националната програма ще спомогне за систематизиране на подхода за намаляване на съществуващите рискове и недопускане възникването на нови, повишаване на готовността и способностите за реагиране и бързото възстановяване след бедствия, при спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре“.

Настоящата програма взема предвид Националния план за защита при бедствия, приетата през 2019 г. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие, както и съпътстващите ги секторни оценки, следвайки международния подход за осигуряване на съгласуваност на политиките за намаляване на риска от бедствия, за адаптиране към промените в климата и за устойчиво развитие.

Програмата взема предвид и изготвените, в изпълнение на изискванията на Решение 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно Механизъм за гражданска защита на Съюза, „Обобщен доклад за елементите от оценките на риска от бедствия в Република България“ и „Доклад за способностите за управление на риска в Република България“.

Националната програма има за цел да спомогне и за осигуряването на цялостен, всеобхватен и интегриран подход към управлението на риска и постигането на устойчивост при бедствия, което е и една от препоръките, залегнали в доклада от извършената през 2015 г. обща партньорска проверка на системата за управление при бедствия в страната, осъществена по линия на Програма за партньорски проверки в рамките на сътрудничеството в областта на гражданската защита и управлението на риска от бедствия на ЕС за 2015-2016 г. В основата на това е осигуряването на добра координация между отделните заинтересовани страни, недопускане дублирането на дейности и ресурси, и приоритизирането на инвестициите за намаляване на риска от бедствия, като се отчита негативното въздействие на рисковете, установените пропуски в капацитета, ефективността и ефикасността на мерките и въздействието на промените в климата.

1. ОЧАКВАНИЯ ОТ РЕАЛИЗИРАНЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ.

Бедствията имат значителен ефект върху социалното и икономическо състояние на обществото, поради това намаляването на причинените от тях щети и загуби е жизненоважен компонент на усилията за осигуряване на сигурност и просперитет във всеки един район в България. Съответно, реализирането на Националната програма за намаляване на риска от бедствия се фокусира, но не се ограничава до:

- Намаляване уязвимостта на населението от бедствия;
- Подобряване на координацията и ефикасността при реализиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия в отделните сектори и недопускане дублиране на дейности;
- Повишаване на инвестираните средства в дейности за намаляване на риска от бедствия;

- Подобряване споделянето на информация и данни за риска от бедствия;
- Използване на публично-частно партньорство за постигане на по-добри резултати в областта на намаляване на риска от бедствия;
- Повишаване използването на иновации и технологии в областта на намаляване на риска от бедствия.

2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2025 г.

Националната програма за намаляване на риска от бедствия определя оперативните цели и дейности в отделните приоритетни области за действие, с които следва да бъдат постигнати стратегическите цели, заложи в Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г. Включени са, освен всичко останало, и дейности, където е уместно, за адресиране на препоръките, съответно от доклада за извършената през 2015 г. обща партньорска проверка на системата за защита при бедствия и оценката на сектор „Управление на риска от бедствия“ към Националната стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата.

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
1. Постигане на устойчивост на обществото при бедствия.	Разбиране на риска от бедствия	1.1. Въвеждане на система за повишаване на обществената осведоменост и изграждане на познания за риска от бедствия в компетентните органи, частния сектор, доброволните формирания и населението и споделяне на опит, извлечени поуки, реализирани добри практики, тренировки и обучения.	1.1.1. Провеждане на разяснителни кампании сред населението/ информационни дни/ обучения за органите на изпълнителната власт/ състезания/ конкурси, свързани със защитата при бедствия за деца.	Органи на изпълнителната власт, МВР, МОН, БЧК
			1.1.2. Организиране и участие на съставните части на единната спасителна система и на населението в обучения, тренировки и учения, включително и международни, при различни видове бедствия.	Органи на изпълнителната власт, МВР, МОН, БЧК, съставни части на единната спасителна система
			1.1.3. Разработване, публикуване и периодично актуализиране на карти на риска чрез използване на географски информационни системи.	Органи на изпълнителната власт
			1.1.4. Подобряване на диалога и сътрудничеството между	Органи на изпълнителната власт,

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			заинтересованите страни за осигуряване на информирано вземане на решения при управление на риска от бедствия, чрез прилагането на научните постижения.	МОН, НИМХ, БАН, висши училища
			1.1.5. Насърчаване на обучението в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование за риска от бедствия, включващо превенция, готовност, реагиране и възстановяване.	МОН, МВР, висши училища, БЧК
			1.1.6. Изграждане и използване на центрове за обучение на населението за действия при бедствия.	Органи на изпълнителната власт, МВР, БЧК
			1.1.7. Въвеждане на механизми за систематизиране провеждането на обучение за защита при бедствия в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет, МОН, висши училища, БЧК
			1.1.8. Въвеждане на механизми за систематизиране провеждането на обучение за защита при бедствия на органите на изпълнителната власт, другите държавни органи и населението.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет
		1.2. Изграждане на система за измерване, съхраняване, споделяне и предоставяне на данни за загубите от бедствия, и информация за последиците върху икономиката, социалния сектор, здравеопазването, образованието, околната среда и културното наследство.	1.2.1. Разработване на национална система за събиране на данни за загуби от бедствия, която да осигурява информирано вземане на решения, както и данни за целите на докладването за напредъка на България по изпълнението на глобалните цели от Рамката за	Органи на изпълнителната власт, МВР, НСИ, НИМХ, БАН, висши училища

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			<p>намаляване на риска от бедствия от Сендай.</p> <p>1.2.2. Разработване и поддържане на национален риск регистър.</p> <p>1.2.3. Разработване и приемане на национална методология за оценка на причинените от бедствията щети и загуби.</p>	<p>Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет</p> <p>Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет, МВР, НСИ, БАН, НИМХ, висши училища</p>
2. Изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия на всички административни нива на управление.	Засилване на институционалното управление на риска от бедствия	2.1. Интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта и осигуряване на непрекъснатост на доставките на основни стоки/услуги.	2.1.1. Засилване ролята на платформите за намаляване на риска от бедствия на национално, областно и общинско ниво.	Органи на изпълнителната власт
			2.1.2. Провеждане на обучения за повишаване на капацитета за управление на риска от бедствия на служителите от съответната администрация, служби, други оперативни структури за изпълнение на дейности по защита при бедствия.	Органи на изпълнителната власт
			2.1.3. Извършване на периодична оценка на риска от бедствия и оценка на способностите за управление на риска, включително и за целите на докладването по линия на Механизма за гражданска защита на Съюза.	Съвети за намаляване на риска от бедствия
			2.1.4. Извършване на прегледи на нормативните актове свързани с управлението на риска от бедствия и	Органи на изпълнителната власт

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			иницииране на промени, при необходимост.	
			2.1.5. Въвеждане на система за осигуряване непрекъснатост на доставките на основни стоки/ услуги.	Органи на изпълнителната власт
			2.1.6. Насърчаване участието на частния сектор, професионални и научни организации в управлението на риска от бедствия.	Съвети за намаляване на риска от бедствия
		2.2. Прилагане на единен и цялостен подход към управлението на риска от бедствия на всички административни нива.	2.2.1. Изготвяне, преразглеждане и актуализиране на областни и общински планове за защита при бедствия и планове за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия, в съответствие с Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия.	Съвети за намаляване на риска от бедствия
		2.2.2. Разработване и актуализация на областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия и годишни планове за изпълнението им.	Областни и общински съвети за намаляване на риска от бедствия	
		2.2.3. Изготвяне на указания за разработването и изпълнението на областните и общински програми за намаляване на риска от бедствия.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет	
		2.2.4. Изготвяне и изпълнение на годишни планове за изпълнение на	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет	

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			Националната програма за намаляване на риска от бедствия.	
			2.2.5. Изготвяне на годишни доклади за състоянието на защитата при бедствия на национално, областно и общинско ниво.	Съвети за намаляване на риска от бедствия
		2.3. Повишаване способностите на институциите за управление на риска от бедствия.	2.3.1. Разработване и приемане на Стратегия за развитие на доброволните формирования за защита при бедствия, съответстваща на настоящите добри международни и европейски практики и насоки и Закона за защита при бедствия. Разработване на план за действие/ програма за изпълнение на Стратегията с ясно определени приоритети, цели, задачи, отговорни органи, срокове и източници на финансиране.	Органи на местната власт, МВР, БЧК
		2.3.2. Въвеждане на механизъм и процедури за тестване на технологичната среда, предназначена за взаимодействие при бедствия.	МТИТС, чрез ГДГВА, СКЦ АМТС и ДПРВД	
		2.3.3. Засилване на трансгранично сътрудничество при бедствия чрез сключване на двустранни и многостранни споразумения.	Органи на изпълнителната власт, МВР, БЧК	
		2.3.4. Създаване на Европейски център за логистика чрез изграждане на склад за готовност при бедствия.	БЧК	

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			2.3.5. Развитие, при необходимост, на допълнителни способности за реагиране при различни видове инциденти, аварии и бедствия.	Органи на изпълнителната власт, БЧК
	Повишаване на готовността за ефективно реагиране при бедствия и прилагане на принципа „да изградим отново, но по-добре“ във фазата на възстановяване.	2.4. Изграждане на система за провеждане на обучения, тренировки и учения на съставните части на единната спасителна система, включваща и механизми за мониторинг и оценка.	2.4.1. Разработване на механизми за извършване на оценка и анализ на предприетите действия непосредствено преди, по време на и след бедствия.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет
2.4.2. Изготвяне на национална програма за провеждане на обучения, тренировки и учения на съставните части на Единната спасителна система.			Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет	
2.4.3. Въвеждане на механизъм за мониторинг и оценка на проведените обучения, тренировки и учения на съставните части на Единната спасителна система.			Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет	
2.4.4. Повишаване осигуреността със специализирана екипировка и оборудване на изградените способности за реагиране при бедствия на България.			Съставни части на Единна спасителна система	
2.4.5. Разработване на Насоки за координация и взаимодействие с ЕС, НАТО, ООН и други международни организации по оказване и получаване на международна помощ при бедствия.			Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет	
2.4.6. Повишаване на способностите за реагиране чрез ефективно използване на обучителната програма на Механизма за гражданска защита на Съюза, както и други курсове и програми за обучение.			МВР	

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			2.4.7. Изграждане на Европейски център за обучение на парамедици и други специалисти за реагиране при инциденти, аварии и бедствия.	БЧК
		2.5. Изграждане, поддържане и разширяване на системата за ранно предупреждение на населението и органите на изпълнителната власт чрез използването на съвременни технологии.	2.5.1. Анализирание на наличните системи за мониторинг и изготвяне на прогнози, с цел усъвършенстване на системата за ранно предупреждение.	Органи на изпълнителната власт
			2.5.2. Използване на съвременните технологии и иновации за изграждане на ефективна система за ранно предупреждение на населението и органите на изпълнителната власт.	Органи на изпълнителната власт
		2.6. Ефективно възстановяване след бедствия при задължително спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре“.	2.6.1. Изграждане на система за оценка на потребностите след бедствия.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет
2.6.2. Въвеждане на планиране на възстановяването след бедствия при спазване на принципа „да изградим отново, но по-добре“.	Съвети за намаляване на риска от бедствия			
3. Постигане на съгласуваност при провеждане на политиките за устойчиво развитие, адаптиране към промените в климата и намаляване на	Засилване на институционалното управление на риска от бедствия.	3.1. Въвеждане на механизми за осигуряване на свързаност между отделните сектори по отношение на намаляването на риска от бедствия.	3.1.1. Включване на адекватни мерки за намаляване на риска от бедствия в интегрираните териториални стратегии за развитие на шестте региона за планиране от ниво 2 и в плановете за интегрирано развитие на общините.	Органи на изпълнителната власт, общински съвети, МРРБ, специализирано търговско дружество по Закона за регионалното развитие
			3.1.2. Изготвяне на доклади с приоритетните дейности за намаляване на риска от бедствия, за които е необходимо финансиране.	Съвети за намаляване на риска от бедствия

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
риска от бедствия.			3.1.3. Изготвяне и изпълнение на Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие за периода след 2020 г., която се съобразява с въздействието на промените в климата.	МРРБ
			3.1.4. Изготвяне и изпълнение на планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2021-2027 г., които вземат предвид въздействието на промените в климата.	МОСВ
			3.1.5. Насърчаване на научните изследвания и разработки в областта на намаляването на риска от бедствия.	МОН, БАН, висши училища
4. Постигане на устойчивост на финансирането на защитата при бедствия.	Въвеждане на политики за финансово управление на риска от бедствия;	4.1. Подобряване разбирането и адекватно оценяване на въздействието на бедствията върху публичните финанси.	4.1.1. Стимулиране на застраховането и други механизми за трансфериране на риска сред населението и частния сектор, с цел по-бързо възстановяване след бедствия.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет
			4.1.2. Осигуряване на базата на публично-частно партньорство на ниско-лихвени или безлихвени кредити на население в риск от или засегнато от бедствие.	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет
			4.1.3. Въвеждане на механизми за осигуряване на ликвидност след бедствия с голям мащаб, с цел по-бързо и ефективно реагиране и възстановяване	Съвет за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет

Стратегическа цел от НСНРБ	Приоритетна област за действие от НСНРБ	Оперативна цел	Дейности за реализиране на оперативните цели	Отговорна институция
			(катастрофичен фонд, параметрично/суверенно застраховане, катастрофични облигации и др.).	
			4.1.4. Насърчаване учредяването и развитието на инструменти за взаимно подпомагане (напр. фонд „Общинска солидарност“ и др.).	Органи на изпълнителната власт
			4.1.5. Мониторинг на разходваните финансови средства при превенция, реагиране, възстановяване и подпомагане.	Съвети за намаляване на риска от бедствия
	Инвестиране в намаляване на риска от бедствия.	4.2. Повишаване ефективността на инвестициите, включително чрез иновативни решения, за намаляване на риска от бедствия и недопускане възникване на нови рискове.	4.2.1. Повишаване на устойчивостта на доставките на основни стоки/ услуги.	Органи на изпълнителната власт, доставчици на основни стоки и услуги
			4.2.2. Изграждане, поддържане, укрепване, реконструкция и модернизация на системи, обекти, инфраструктура, съоръжения и др. с цел намаляване на риска от бедствия, включително оборудване за наблюдение и оперативно управление.	Органи на изпълнителната власт
			4.2.3. Въвеждане на подход за извършване на публични и частни инвестиции, отчитащи риска от бедствия.	Органи на изпълнителната власт
			4.2.4. Повишаване дела на финансовите средства на национално, областно и общинско ниво за изпълнение на дейности за намаляване на риска от бедствия.	Органи на изпълнителната власт

3. Отчитане на напредъка по изпълнението на Националната програма за намаляване на риска от бедствия.

За изпълнение на Националната програма за намаляване на риска от бедствия се приемат годишни планове, които съгласно разпоредбите на чл. 6в, ал. 5 от ЗЗБ, задължително съдържат:

1. оперативни цели;
2. дейности;
3. бюджет;
4. срок за реализация;
5. очаквани резултати;
6. индикатори за изпълнение;
7. отговорни институции.

Изпълнението на Националната програма за намаляване на риска от бедствия се осъществява посредством съответните годишни планове и се отчита с доклада за състоянието на защитата при бедствия, който съдържа информация за реализираните мерки и идентифицираните предизвикателства. Докладът се базира и на информацията получена, съответно от общинските и областните съвети за намаляване на риска от бедствия, в изпълнение на чл. 6г, ал. 8, чл. 6д, ал. 8, чл. 64б, т.6 и 65б, т. 3 от ЗЗБ.

Съветът по чл. 62, ал. 3 от ЗЗБ изготвя годишен доклад до Министерския съвет за състоянието на защитата при бедствия. Идентифицираните предизвикателства в докладите, изготвени в периода 2021-2025 г., следва да бъдат съобразени при разработването на следващата Национална програма за намаляване на риска от бедствия. Това е важно условие, понеже с времето рисковете от бедствия, а и потребностите и възприятието на населението за тях, се променят.

4. Финансиране

Източниците за финансиране на дейностите за изпълнение на Националната програма за намаляване на риска от бедствия са бюджетите на министерствата и ведомствата, общинските бюджети, фондовете на Европейския съюз и на други международни организации.

Когато финансирането на дейностите по Националната програма е за сметка на държавния бюджет, финансовите средства се осигуряват в рамките на одобрените бюджети за съответните министерства и ведомства и бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет, утвърден със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Допълнителни финансови средства се осигуряват, като допълващо финансиране към одобрения бюджет на съответния компетентен орган и/или към осигурените средства от други източници, за реализиране на превантивни дейности и дейности по подготовка за реагиране чрез решения на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет. Тези средства трябва да са в рамките на предвидените по резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година и да са част от определения лимит, съгл. чл. 56, ал. 2 от Закона за защита при бедствия и Постановлението на Министерския съвет за изпълнение на Държавния бюджет на Република България за съответната година.

Дейностите следва да имат принос за постигане на стратегическите цели на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия, както и за изпълнението на една или повече от оперативните цели от Националната програма за намаляване на риска от бедствия. Също така, от съществено значение е дейностите да водят до решаване на конкретни проблеми, свързани с намаляване на риска от бедствия и/или повишаване на готовността, и/или изграждане на способности за реагиране на национално, областно или общинско ниво.